

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երիտասարդ Հայագէտ պրոֆ. Meyer-ն
Revue critique d'histoire et de litterature 1900,
Avril.-ի համարում հետեւեալն է գրում իւր
հայրենակից և պաշտօնակից Հայագէտ պրոֆ.
A. Carrière-ի Les huit Sanctuaires de l'Armé-
nie payenne d'après Agathange et Moïse de
Khoren (Paris 1899 in 4°, 29 p. et une Carte).
(Հեթանոս Հայաստանի ութ սրբալայրերը՝ ըստ
Ագաթանգեղոսի և Մ. Խորենացւոյ. Փարիզ.
1899. երկ. Ա. Կարրիէր) շարագրութեան մա-
սին:

Այս բրօշուրը նուիրուած էր Ch. Sche-
fer-ի (Խ. Շէֆէր) յիշատակին և ներկա-
յացուած Հռոմի արևելագէտների ժողովին
(1899-ին): Շարագրութեան նպատակն էր
ցոյց տալ, որ Մովսէս Խորենացին Հուսաւորչի
դից մեհանները կործանելու համար յանձն
առած 3 արշաւանքներն առել է Ագաթան-
գեղոսից և ի հարկէ զարդարել, պաճուճել
զանազան մանրամասնութիւններով: Յա ցոյց
է տալիս Խորենացու այս մասին պատմաճե-
րի արուեստական լինելը և մասնացոյց է ա-
նում, որ պատմահայրը իրեն ամենից աւելի
մատնում է արուեստականութեան մէջ նրանով,
որ նա բացառապէս Ագաթանգեղոսի յունա-
րէն բնագրի յունական անուններն է գործա-
ծում Հայոց տեղերի համար: Այս նկատողու-
թիւնը ի հարկէ մեծ նշանակութիւն ունի
Ագաթանգեղոսի բնագրի քննութեան համար.
ի վերջոյ նա ծագրում է այն հեղինակներին,
որ այս նիւթի մասին վերջին տարիներս գրու-
թիւններ են լոյս ընծայել:

Յ. Թ.

Հանազան ծառերի սարքեր սարիք. — Ինչպէս յայտ-
նի է, ծառերի տարիքը կարելի է բաւականին
ճշտօրէն որոշել, եթէ ի նկատի ունենալու լինիք
նրանց համակենդրոն շրջանակները, որոնք իսկոյն
աչքի են ընկնում, երբ հորիզոնական ուղղութեամբ
են կտրուած լինում ծառերի բները: Այս տեսա-
կէտով կատարուած գիտողութիւնները զարմանալի
հետեւանքներ են ցոյց տալիս: Այստեղ առաջ ենք
բերում զբանցից մի քանիսը: Բրազիլիայի յայտ-
նի կոկոսի արմաւենիները 600—700 տարուայ ծա-
ռեր են համարուում: Երուսաղէմի Զիթենեաց լե-
ռան վրայ գտնուող ձիթենու ութ ծառերը գոյու-
թիւն ունեն, այդ մասին հաստատուն փաստեր
կան, զեռ 1099 թուին, և ուրեմն 800 տարուայ
են: Վալիֆորնիայի „Sequoia Gigantea“ն, որի բնի
շրջագատը 27¹/₂, իսկ բարձրութիւնը 91 մետրի
է հասնում, շատ հաւանական է, որ 1000 տարուց
աւելի հասակ ունենայ: Ագանսոնը Ափրիկայի
«Բաօբաբ» կոչուած ծառերից շատերի միջին տարի-
քը 5000 տարի է որոշում: իսկ Վանդոլն ենթա-
դրում է, որ այն կիպարիսը, որը Չապուլտեպե-
կի (Մեքսեկա) մօտն է գտնուում, զբանցից էլ աւե-
լի մեծ հասակ պիտի ունենայ: Հակայական փիլիկ
(попортникъ) ծառը, որ Ֆլորուսն է (Հարլոտեն-
բուրգ) գտնուում պէտք է առնուազն 8000 տարե-
կան լինի: Հուսթոնգըն հաստատում է, որ Dracoena
Draco-ն (վիշապածառ) երկրագնդիս ամենահին ծա-
ռանցն է:

* *

ձանձեր կոսորեռու բուռք. — Այդպիսի թուղթ ամէն
մարդ կարող է պատրաստել. հարկաւոր է միայն
մի քիչ մանր ծեծած սև պղպեղ վերցնել, մեղրի հետ
խառնել և ապա ստացած շաղախը քսել վրձինով
գորշ թղթի վրայ ու մի քանի օր թողնել, որ չո-
րանայ, իսկ երբ հարկ կլինի գործածել, պէտք է
նորից քաղցր ջրով թրջել այդ թուղթն ու գնել
մի երես պնակի մէջ, ճանձերն, ի հարկէ, շուտով
վրայ կտան և ճաշակելով անուշ պղպեղը, անմի-
ջապէս կստկոտեն: Այս միջոցը, որն իր պարզ
կազմութեամբ ամենքին մատչելի է, այն առաւե-
լութիւնն ունի, որ դրա բաղադրութեան մէջ ոչ
մի թունաւոր նիւթ չենք գործ գնում: